

a tárgyalási jegyzőkönyv szabályszerűleg felvétessék, s hogy a szükséges okiratok csatolva legyenek; ez veszi át a felek által felvett, aláírt és kellőleg felszerelt tárgyalási jegyzőkönyveket, hogy a bizottmányi tagok aláírásával ellátva az ígató hivatalba szolgáltatassa. Mindez a bírósági tagok közbejöttét mulhatlanul megkivánja.

De még más oldalról is kell a hétszemélyes tábla által kimondott elvet megtámadnom.

Minden jog határozott időpontban kell, hogy keletkezék. Miként meg van határozva, hogy mikor perelhető be valamely követelés, mikor kérhető marasztaló határozat folytán a kielégítési végrehajtás stb., ép úgy kell, hogy meghatározva legyen azon idő, melynek beálltával a megjelenő fél a meg nem jelent ellenfél ellen makacssági jogot szerez. A feleknek tudni kell, hogy mely időpontig jelenhetnek meg érvényesen, hogy mikor szerez a megjelent fél a meg nem jelent ellen makacssági jogot. És ezen időnek természetesen határozottnak s a felek által is ismertnek kell lennie, mely kellekkel a szóban forgó elv által megállapított makacssági idő nem bir, miután a tárgyalási bizottmány együttmaradása nem egyforma, tarthat az délután egy avagy egy és fél, avagy két óráig, s a felek sem tudhatják előre, hogy meddig marad a bizottmány együtt.

Avagy érintetlenül kívánja a hétszemélyes tábla az eddigi gyakorlat által megállapított déli makacssági időt hagyni? Fel — illetőleg átvehető legyenek-e déli 12 óra s 5 percz után a makacssági jegyzőkönyvek? Megtörténhessék ekkor a kikiáltás, a jegyzőkönyvek a bizottmányi tagok általi aláírása? Eltávozassék a makacssági joggal élő fél, csak azt rendelvén a hétszemélyes tábla, hogy azon esetben, ha a makacsnak tekintett fél a bizottmány együttlétéig mégis megjelenne, vissza ne utasitassék, hanem megengedtesék neki, hogy a már befejezett s a szükséges aláírásokkal ellátott makacssági jegyzőkönyvbe az ellenfél távollétében védelmét, illetőleg kérelmét ígathassa?

Correctnek, jogosnak mondható-e ily eljárás? A feleknek együttesen kell tárgyalniok. Ok készítik el a jegyzőkönyvet; ok adják azt át aláírva s teljesen felszerelve a tárgyalási bizottmánynak; az ő jelenlétükben győződik meg a bizottmány arról, vajjon a jegyzőkönyv rendben van-e? a netáni hiányokat általok pótoltarván. A törvény értelmében mindenekelőtt egyezkedésre kell a feleket felszólítani. Lehet-e a törvény ezen rendelkezésnek oly esetben eleget tenni, midőn a felek egymással nem is érintkeznek? Látja-e ily esetben az egyik fél a másiknak okiratait, melyek a bírói határozat alapjául szolgálnak? Van-e módjában ily okiratok felett nyilatkozni? Nem kell-e a jegyzőkönyvet *berekesztve* átadni s a bíróságnak bemutatni, és berekesztettnek tekinthető-e oly jegyzőkönyv, mely a törvény szerint a feleket megillető perbeszédet nem tartalmazza? És nem kell-e ezen perbeszédnek egymással öszhangzásban lenniök? Nem carrikaturája egy jegyzőkönyvnek az, melyben felperes a *meg nem jelent* alperest makacsságból marasztaltatni kér, s ezzel homlokegyenest ellenkezőleg alperes védelmét előadja, vagy annak előadhatása végett újabb tárgyalást kitűzteni kér? Nem kell-e ily esetben a tárgyalás szabályszerű megtartása végett új tárgyalási határnapot kitűzteni, mi a feleknek tetemes idő — munka — s költség veszteséget okoz? S mi volt ily esetben az első tárgyalás? Tán nem sikerült próba, minő gyakran a színi előadást megelőzi? Ilyen tárgyalási próbákat a törvény nem ismer. A törvény már az első tárgyalástól megkivánja, hogy az szabályszerűleg megtartassék, hogy annak célja, a kölcsönös jogviszonyok megvitatása s tisztába hozatala elérettessék. Oly tárgyalás, mely az eljárás szabályait annyira sérti, mint ez a kérdéses

esetben történik, nem méltó a feleket képviselő ügyvédekhez, nem méltó a bíróság tagjaihoz!

És nem nélkülözi-e ily eljárás a jogos alapot, miután — mint fentebb kimutatattott — a makacssági jegyzőkönyv felvétele körüli intézkedések helyesen csak akkor tétethetnek meg, ha a megjelenő fél kétségtelen makacssági joggal bir?

Helyes, jogos e a makacssági jegyzőkönyv fel- és átvétele, annak aláírása s a fél eltávozta után a később megjelenő ellenfélnek megengedni, hogy ily jegyzőkönyvbe bármily kérelmet is ígasson? *A tárgyalás a fentebbiekkel teljesen be lévén fejezve, a makacsnak tekintett fél későbbi megjelenése figyelembe többé nem vétethetik.*

Végre megegyez-e a jogegyenlőséggel az egyik ügyben a déli 12 óra s 5 perczkor felvett makacssági jegyzőkönyvet érvényesnek elismerni, mert az ellenfél a tárgyalási bizottmány együttlétéig meg nem jelent, ellenben egy másik ügyben az ugyanakkor felvett jegyzőkönyvtől a jogérvényt megtagadni, mert a véletlen magával úgy hozta, hogy ez ügyben az ellenfél a bizottmány feloszlása előtt megjelent?

Az itt kifejtett elveken az új perrendtartás 111. §-nak azon rendelete is alapulván, mely szerint *a kiszabott órán túl még két óra alatt meg nem jelent fél makacsnak* — illetőleg meg nem jelentnek tekintendő, s ezen rendelettel a számos évi váltótörvénykezési gyakorlat is teljesen megegyezvén: csak azon óhajással fejezem be jelen értekezésemet, vajha a királyi hétszemélyes tábla váltó osztálya az itt bonczkés alá vett elvet elejtve, hasonló esetekben az új perrendtartás fentidézett rendelkezését váltóügyekben is zsinórmértékül venné!

KÜLLEY EDE.

Gyilkossági eset.

(Vége.)

A büntethetésnek kelléke, a mint az eddig előadottakból is már gyanítható, kétféle: tárgyi és alanyi; az első a cselekedetben külsőleg, az utóbbi a cselekvőben, bensőleg foglaltatik; mindkettő a betudásra nézve különböző fokozatokat enged meg. A tárgyi vagyis külső kellék fokozata attól függ, hogy a cselekedet által mily értékű jogok sértettek meg, és az mily mértékben veszélyes általában, vagy bizonyos létező körülmények közt a közbiztonságra nézve; s a mint e két feltétel valamely cselekedetnél nagyobb vagy kisebb mértékben mutatkozik, annál nagyobb vagy kisebb büntetéssel fenyegethető az tárgyilag tekintve azt.

Az alanyi, belső kellék a cselekvőnek önkényi elhatározásától s azon indokoktól függ, melyek azt az elhatározásra bírták; s ezek lehetnek olyak, melyek az önkényi elhatározásra nagyobb vagy kisebb mértékben hatnak, mint például: a részegség, elmeengesség vagy háborodottság, ezen állapotoknak nagyobb vagy kisebb mértéke szerint; vagy olyak, melyek természetöknél fogva a közbiztonságra nézve veszedelmesebbek vagy ártalmatlanabbak; például veszedelmesebb, ha valaki pénzvágtyból kész más ellen erőszakot használni. vagy talán gyilkosságot is elkövetni, mint ha azt ezerelemföltésből, vagy képzelt szükség védelemből teszi; mert az előbbi indokból cselekedni mindig, az utóbbiakból pedig csak bizonyos és ritkábban előforduló körülmények közt van ok és alkalom.

Midőn a törvényhozó a büntethető cselekedeteknek fajait és fokozatait meghatározza, az említett tárgyi és alanyi kelleknek figyelembe vételével teszi azt, melyek szerint t. i. a büntethető cselekvények mind fajra, mind pedig fokozatra nézve egymástól különböznek. S miután a jogosság azt kívánja, hogy mindenki büntettének foka szerint bünhődjék, a szerint kell minden büntethető cselekvény ellen a büntetést a törvényben kiszabni, a mint annak nagyobb vagy kisebb büntethetősége azt megkivánja.

E működés már e tekintetből is nagy nehézséggel jár, mert az emberi tettek előre nem látható sokfélesége szerint lehetlen a törvényhozónak a büntettek minden fokozatát előre, mintegy elvontan meghatározni, és az ahhoz mérhető büntetést

aránylag kiszabni; ezt csak akkor lehet tenni biztosabban, midőn már a büntett minden körülményével, mint szintanyi módosítványával, a bíró előtt feltárva van. Nehogy azonban a bírói önkénynek tágas mező engedtessek, mi veszélyt hozó lehet az egyeseket úgy, mint a közbiztonságot tekintve, és pedig a kelletnél akár súlyosabban, akár enyhébben büntessen a bíró; módokról kellett gondoskodni, melyek által eszközöltessék, hogy csak egyedül a bűnös, és ez is büntettséghez aránylag sem súlyosabban, sem enyhébben büntetessék.

A törvényhozóknak e részbeni igyekezetét tekintve, különböző rendszereket tapasztalunk. Ilyenek a büntetések általános, vagy viszonylagos rendszerei; ezek ismét eltérők egymástól, a mint az egyes büntetteknel vagy meghatározzák a kiszabandó büntetésnek legnagyobb és legkisebb fokát, s e térben az egyes esetekbeni választást a bíró belátására hagyják, mint például: az osztrák büntető-törvénykönyv; vagy pedig csak a bíró által különös büntett ellen kiszabható legnagyobb büntetést határozzák meg, és a bírónak belátására hagyják, a büntettnek körülményei szerint az ily legnagyobb büntetéstől a törvényben általánosan kimondott legkisebb büntetésig leszállani, mint például: az 1843-ki magyar büntető-törvényjavaslat. Lehetséges az is, hogy oly büntető-törvénykönyvben, melyben több fokozatu szabadság-büntetések elfogadva vannak, a bírói ítéletés úgy van korlátozva, hogy az a fenforgó enyhítő körülmények szerint legközelebbi első vagy második alsóbb fokú büntetésre szállhat alá. Így van ez különösen Franciaországban az 1832. ápril 28-ki törvény folytán. L. Archiv d. Cr. Rechts. 1840. 1—2; I. Mittermeier: die Strafgesetzgebung in ihrer Fortbildung. Heidelberg. 1843. II. Beitr. 1. 245. Az általános büntető rendszer, mely szerint a törvényben valamely büntett ellen bizonyos meghatározott fajú és fokú büntetés mondatik ki, és a bírónak nincs más teendője, mint a törvényben kiszabott büntetést szigoruan a bűnös ellen kimondani, nem helyesíthető; mert mellőzi a büntetteknek fokozatait, és jogtalanságra kényszeríti a bírót, azt arra kötelezve, hogy nem tekintve a fenforgó enyhítő vagy súlyosító körülményeket, mintegy gépileg alkalmazza a bűnös ellen a törvényben kiszabott büntetést.

E hiánynak mellőzéseül a *kegyelmezési jog* ajánlatik, csak hogy annak használata akadályozza az igazság kiszolgáltatásának gyors menetét, és feleslegessé váland oly esetben, midőn a bűnös az alatt, míg ügye a kegyelem zsámolyához jut, lejjebb szállítandó büntetését már kiállotta.

A *viszonylagos* büntetéseknek rendszere inkább megfelel a büntető joggyakorlat céljának, t. i. hogy minden bűnös az általa elkövetett büntett nagysága és bűnössége szerint bünhődjék; mert tért enged a bírónak a végre, hogy a büntett tárgyi és alanyi, külső és belső fokozata szerint a büntetést felebb emelhesse, vagy lejjebb szállithassa. Minthogy azonban lehetségesek oly esetek is, melyeknél a törvényben kiszabott legkisebb büntetés is igen szigoruan látszhatik, célszerűbbnek tűnik fel az oly rendszer, melyben csak a legnagyobb büntetés van a törvényben kimondva, és a bíró abban, hogy egyes esetben a legkisebb büntetést is kiszabhassa, nincsen korlátozva.

Mint az 1840: 5. törvényczikk által kiküldött országos választmányának büntető törvénykönyv javaslatában, és *Franciaországban* a fegyelmi vétségeket illetőleg. Mitterm. die Strafgesetzgebung. I. 252. II. 262—3. *Frankonban* l. Arch. d. Cr. R. 1837. 23. k.

Igaz ugyan, hogy így nagy hatalom adatik a bírónak kezébe, melylyel emberi gyarlóságánál fogva visszaélhet; de itt a mennyire emberileg lehetséges, mert valami tökéletest e földön alig létesíthetünk, e veszélyt hárihatja a jól rendezett bírói szerkezet és eljárás, a bírák tudományossága, és kiváltképen becsületessége, igazság szeretete, és a mindezeknek ellenőreül óhajtott nyilvánosság; ámbár e mellett sem akadályozhatni, hogy a rozlelkű bíró, meggyőződését szinelve, ne találjon módot hamis lelkesültségét palástolni.

Az emberölésnek (Tödtung) két fajja emlittetik a büntető törvénykönyvekben, t. i. a *gyilkosság* (Mord), és az *agyonütés* (Todtschlagen). Mindkettőhöz tárgyi tekintetben megkivántatik, hogy valaki másnak cselekedete által életétől fosztassék meg; de alanyi tekintetben különböznek egymástól, a menyiben a gyilkossághoz megkivántatik, hogy az emberölés szándékosan, előre megfontolva s eltökélve vitessék végbe; ha pedig az emberölés ily eltökélés nélkül rögtön, vagy indulathatán támadt szándékoság mellett vitetik végbe, például: verekedés közben, akkor az *agyonütés*.

Az osztrák büntetőtörvény az agyonütés e fogalmától eltér. Jagerman: Todtschlag. Mittermeier: Arch. d. Crim. Rechts. 1853: Ergentzungsheft. s. 10. *)

A jelen esetben, mint az előadottakból kitűnik, nem agyonütés, hanem gyilkosság forog fenn, s annak mint tárgyi, mint alanyi tényálladéka meg van.

A gyilkosság ellen rendszeren halálbüntetés van a törvénykönyvekben és pedig olyakban is, melyekben a büntetések kiszabásánál a viszonylagos büntetésrendszer használtatik, kimondva, általánosan úgy, hogy a bíró a fenforgó enyhítő körülmények daczára a halálbüntetést kénytelen a gyilkos ellen kimondani, és a netalán fenforgó enyhítő körülmények folytáni büntetésenyhítés a kegyelemutra van hagyva; mi némi ellenkezést foglal magában, miután bizonyos, hogy a gyilkosságnál is lehetségesek oly körülmények, melyek a betudhatásra nézve különböző fokozatokat alapítanak meg, és melyek, ha figyelmen kívül hagyatnak, jogtalan és túlszigoru ítéletekre szolgáltatnak okot és alkalmat.

Így például: ki ne látna különbséget a gyilkosságok között, melyek egyikét egy alföldi betyár követi el, ki széles jó kedvében és vadságában megtámadja a védtelen, őt nem bántalmazó utast, azt megfosztja vagyonától nemcsak, hanem minden szelidebb emberi érzelmeket megtagadva, kebelt lázító kegyetlenkedések közt még életétől is; másikat pedig elköveti oly egyén, ki a meggyilkolt által ingereltetett, legszentebb jogaiban megtámadtatott, és hogy más példát ne emlitsék, a jelen esetbeni gyilkosság közt, melyet vádlottak tudva és elhatározva követtek el ugyan, de az emberről természetes és menthető érzelmek által ostromoltatva annyira, hogy ezeket az említett rablógyilkossal a büntethetőségre nézve, egy vonalra állítani, jogérzelmeket bántó jogtalanság volna. Tekintve már a jelen gyilkossági eset elkövetésének idejét, t. i. 1860. szept. 14-két, mikor még az osztrák büntetőtörvény volt Magyarországon érvényes, e törvény szerint, különösen annak 1-ső, 5-ik, 13-ik, 52-ik, 134-ik, 136-ik §§-sai, és a bünt. prndts 284-ik, 293-ik, 308-ik, 310-ik §§ vádlottak, mint kik az elkövetett gyilkosságban közvetlen és tetteles részt vettek, halálra lettek volna ítélandók; de miután a kérdéses esetben több fontos enyhítő körülmények forogtak fenn, kételkedni sem lehet, hogy az illető törvényszékek által vádlottaknak megkegyelmezése végett tétetett volna indítvány; és más előfordult gyilkossági eseteket tekintve, igen valószínű, hogy ő felsége határtalan kegyelmezési jogánál, és a megkegyelmezésre nemes hajlandóságánál fogva vádlottakat a halálbüntetés alól felmentette volna; de a mutatkozott gyakorlat szerint az is igen valószínű, miszerint a legfőbb törvényszék a halálbüntetés helyett, vádlottak ellen öt évi súlyos börtönbüntetésnél szigorubbant ajánlott s illetőlog szabott volna.

Miután azonban az országbírói értekezlet által készült ideiglenes törvénykezési szabályok „Bűnvádi eljárás“ czim alatti részének 9-ik §-ban kimondatott, hogy a magyar törvény visszaállítása előtt elkövetett, de még végítélettel el nem döntött bűnesetek, a magyar büntető törvények és törvényes gyakorlat, mint az osztrák büntető törvénynél szelidebbek szerint ítélandók el, és jelen esetben a bíróságok ítéletei ezen szabályok behozatala után hozattak; a jelen bűneset is a magyar törvények és törvényes gyakorlat szerint volt elítélendő.

A magyar törvény különösen a Hárm. Törv. I. R. 15-ik czime a gyilkosok ellen pallos általi halált rendelt, az 1486: 51-ik, és ezzel öszhangzólag az 1492: 82-ik t. cz. pedig ahhoz, miszerint a gyilkos kivégeztessék, megkivánja, hogy feltett gonoszságból és megfontolt szándékból vitesék végbe a gyilkosság, s ezek alapján a gyakorlat ahhoz, miszerint a halálbüntetés a bűnös ellen kimondathassék, megkivánja, hogy a gyilkosság előre elhatározott szándékkal és háborítlan öntudattal terveztesse és hajtassék végre. Ha tehát a gyilkosság felhevült, ingerült, hideg megfontolást és végrehajtást kirekesztő kedélyállapotban vitetik végbe, akkor a halálbüntetés helyett más ideiglenes büntetésnek van helye; mikor a fenforgó enyhítő és súlyosító körülményeknek figyelembe vételével a bírónak bölcs belátásától függ, a szabadságot korlátozó büntetésnek tartamát nagyobb vagy kisebb mértékben meghatározni, és minthogy az 1792: 43. t. cz.-ben a halálbüntetés három évi

*) Én a *Todtschlagot* agyonütésnek nevezni helyesebbnek tartom, a mint ezt az osztrák büntetőtörvény felett írott magyarázatomban annak helyén, a 135. §-hoz * alatt, és már „A büntetésjogi elméletek“ czimű, 1843-ban megjelent munkám előszavában is megjegyeztem; mert ez felel meg szótárilag is a *Todtschlag*nak, és mert e fajta az emberölésnek leggyakrabban főbe, agyba, vagyis agyonütés által eszközöltetik.

börtönbüntetéssel azonosítatik, gyakran megtörténik, hogy oly esetekben, midőn a fent előadott kellékek hiánya miatt halálbüntetésnek helye nem lehet, azonban a betudhatásnak mégis oly foka mutatkozik, miszerint a vádlottat bűnösnek kell kimondani, a halálbüntetés helyett három évi börtönbüntetés szabatik.

Enyhítő körülmények a jelen esetről mindazok, melyek a vádlottak cselekedetének pszichológiai indoklásánál előadottak, és melyek őket a magában szörnyű tettnek végbevételére indították, ösztönözték. Súlyosító mindkét vádlottra nézve az, hogy botrányos módon követték el a gyilkosságot; vádlottnál pedig különösen, hogy ő mint lelkész nem irtózkodott gyilkosságot elkövetni, és hogy ő annak elkövetésében közvetlenül fő és tevékeny részt vett, és hogy a meggyilkoltra kétszer lőtt; vádlottnőre nézve különösen súlyosító az, hogy ő ingerelte vádlottat a gyilkosságnak közvetlen végbevételére, annak elkövetésénél tevékeny segédkezet nyújtott, s ezek szerint ő nemcsak bűnreszesnek, hanem bünszerzőnek is tekinthető.

Ezek figyelembe vételével alig mondhatni hibásnak ama véleményt, mely szerint vádlottak a gyilkosság elkövetését illetőleg egyaránt bűnösöknek nyilvánítottak; a minthogy már az első bíróság (a *zempléni megyei törvényszék*) is, hol 1861. nov. 22-én hozott ítélet által vádlott két és fél évi, vádlottné pedig három évi szigorú rabságra ítéltetett, úgy látszik, e nézetben volt, és vádlottnőt azért ítélte nagyobb büntetésre, mert azt házasságtörésben is bűnösnek kimondotta. Miután azonban a királyi ítélő tábla 1862. márczius 8-án hozott ítéletben vádlottnőt a házasságtörési vád alól, minthogy az egyedül vádlottné vallomásán alapult, s annak e miatti megfenyítése senki által sem kéretett, felmentette, vádlottakat egyenlő mértékben találván bűnösöknek és a tett fontosságát tekintvén, az első bíróság által kiszabott rabságbüntetésnek tartamát, a magyar törvények és törvényes gyakorlatnak szelleme szerint mindkettőnél egyaránt három évre szabta, s ezen büntetést a hétszemélyes tábla — a királyi ítélő tábla részéről elfogadott indokok által indítva, — helyben hagyta 1862. június 26-dikán.

A jelen eset vizsgálatánál végre még e kérdés merül fel: mi lehetett oka annak, hogy a mérnök látván az őt fenyegető veszedelmet, azt megelőzni, magától elhárítani nem igyekezett? Minek okát vagy abban találhatjuk, hogy miután a mérnök a vádlottnő által a férje előtt történt nyilatkozatokról tudomással nem bírt, bízott a közte és vádlott közt létezett baráti viszonyban, s ennél fogva hihetőleg nem tartotta vádlottat képesnek arra, hogy irántai fenyegetését teljesítse, s őt meglője; vagy pedig abban, hogy a mérnök bűnössége tudatában magát teljes elszánással átengedte a kérlelhetlenül boszuló Nemesis szigorának.

CSATSKÓ IMRE.

K ü l ö n f é l é k .

(A budapesti ügyvédi egyesület) f. é. márczius 2. és 7-én tartott zárulásaiban a „bírói szervezeti alapelvek” tárgyában keletkezett rendes ülési munkálat 5. 6. 7. 8. 9. 10. és 11-ik pontjai egyhangulag elfogadtattak, csakis az 5. pont c) kikezdése módosított, a mennyiben a közgyűlés csakis egy fellebbezési forumot állapítván meg, az érdemben ítélő harmadbíróságot elvetette s helyette egy *kizárólagosan semmitő legfőbb* törvényszék felállítását javasolta. Az összes megállapodások szerkesztése és a jegyzőkönyv hitelesítése végett egy *Sárkány József*, dr. *Siegmund Vilmos*, dr. *Környey Ede* és *Pósfay Károly* urakból álló bizottmány küldetett ki, egyszersmind utasítván *Sárkány*, dr. *Siegmund* és *Pósfay* urak a megállapítandó munkálatot az igazságügyi miniszter urnak küldöttségileg figyelembevétel végett bemutatni. Végül dr. *Brode* ur indítványára dr. *Siegmund Vilmos* urnak buzgó működéséért az egyesületben egyáltalában és különösen a negyedik szakosztályban a közgyűlés köszönete jegyzőkönyvileg fejeztetett ki. A szerkesztő bizottmány munkálata a következő:

A „Budapesti ügyvédi egyesület” közgyűlési tárgyalás alá vevén az egyesület rendes ülésének „a bírói szervezeti alapelvek” tárgyában felterjesztett munkálatát, az 1869. évi január 31-én és folytatva február 2. 7. 14. 21.

és 28-án, úgy márczius 7-én tartott közgyűlési üléseken következő elvi megállapodásokra jutott:

1) Bírói tisztségre csak oly egyén lenne alkalmazandó, ki a jogi tantárgyakat vagy valamely honi, vagy külföldi egyetemen, s utóbbi esetben is a hazai tételes törvényeket okvetlenül honi egyetemen, — vagy pedig egyéb felsőbb hazai tanintézetben a törvényileg meghatározandó időtartam alatt rendesen hallgatta; — az államvizsgát mindenesetre a hazában sikeresen letette, ezután három évig bíróságnál vagy ügyvédnél gyakorlatilag működik, a gyakorlati évek után pedig annak igazolására, hogy elméleti ismereteit gyakorlatilag is képes érvényesíteni, második állami vizsgálatot sikerrel tesz.

2) A bírói állások a) mind az első, mind a felsőbb bíróságoknál kormányi kinevezés útján töltsenek be; — b) mint életfogytiglan tartó állami tisztségek anyagi gondoktól felmentő fizetéssel legyenek egybekötve; az előléptetés pedig a képesség és érdem figyelembevételével rendszerint a szolgálati időhöz képest történik; — c) a kinevezett bíró, bírói ítélet folytán történendő elmozdítás és saját kérelmén alapuló áthelyezés vagy nyugalmazás esetét kivéve, elmozdithatlan és áthelyezhetlen legyen.

3) A szervezés életbeléptetésénél a bírói állomások egyelőre rövid ideiglenességgel lennének betöltendők.

4) A törvénykezés a közigazgatástól teljesen el legyen különítve.

5) A községi bíráskodás megszüntetése mellett honosítottassék meg a békebírák intézménye. A békebírák, mint bizalmi férfiak, bizonyos törvényileg meghatározandó időszakokra választassanak.

6) a) Első folyamódásilag rendszerint társas bíróságok ítéljenek, kivételesen pedig, a törvény rendelte hatáskörrel, — királyi egyes bírák; — b) másodbíróságul lehetőleg nagy számban kerületi főtörvényszékek szerveztessenek, melyekhez az első bíróságok eljárása elleni semmiségi panaszok elintézése is tartozók; — c) Budapesten egy Magyar- és Erdélyhonra kiható hatáskörrel felruházandó semmitő törvényszék szervezendő.

7) a) A váltó és kereskedelmi ügyek, valamint a kereskedők csődjei első bírósági ellátására Budapest számára egy külön szakbíróság szerveztessék; egyebütt pedig ezen ügyekben az első bíróságot az illető társas bíróságok külön osztályai gyakorolják; b) ezen bíróságoknál kereskedők mint szakértő bírák, azonban legfőlebb egy harmadrésznyi számban, alkalmaztassanak s ezek, a kereskedelmi kamarák ajánlatára, bizonyos meghatározandó időszakra neveztessenek ki.

8) Ott, hol erre szükség van, a társasbíróságok külön szakosztályai a tengerészeti és bányajogi ügyekben is, tengerészeti és bányajogi szakbírák alkalmazása mellett bíráskodjanak.

9) Mindezen ügyek másodbíróságként történendő elbírálása a kerületi főtörvényszékeknél, külön legfőlebb harmadrésznyi számban kereskedői, illetve tengerészeti és bányajogi szakértőkből alakítandó szakosztályokra bizassék.

10) Súlyos bünvádi esetek felett, ugyszintén politikai és sajtóvétségekben is esküdtszékek ítéljenek.

11) A szervezendő bíróságok teendői közé a szoros értelemben vett igazságszolgáltatásiakra, illetőleg bíráskodásiakra szorítottassék, és a többi bírósági teendők — bírósági felügyelet és felelősség terhe alatt, — önálló közegekre, jelesen a nem peres ügyek ellátása (kivéve a gyámi és telekkönyvi ügyeket,) a közjegyzőkre, a végrehajtások foganatosítása pedig külön szervezendő bírósági végrehajtókra bizassék.